

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

Spauter, Johannes de

Argentorati, Anno, M. D. XV.

Partitua uolunt genitiuu[m], ut signa, gradusq[ue], Pronomen, numerus duplex, aduerbia quæda[m], Res similis generis, medius gradus atq[ue] supremus Poscunt, ille duas, hic plureis vsq[ue] duabus. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

Ioannis Despauterij Niniuite

ipse non sit letus. Literę tuę fuerūt mihi iucundę & gratę, quia plus est gratum esse q̄ iucundū. Obuius mihi. Inuia uirtuti nulla est uia, nēmus illud non est hominī peruiū. Teren. Habebā alibi animum amorī deditū, sed participiū uideri potest pro in totū datū & prohibiū. Somno ne deditus esto, suus pro proprius, potest habere datū uum, equalis illi cognominis, paulo cōcolor coruo. Virg. in. vi. Regna inuia uiuis, necessarius etiā substatiue pro amicis & affinibus sumitur. Iuue. Si facis ut patrię sit idoneus utilis agris, absonus fidei, & per aliā habitudinē, absonus uoce in ablatiuo. Līui. lib. i. absonus fidei. Cice. Sunt quidā aut lingua ita hēsītates, aut ita uoce absoni. Secundus a. um. id est prosper, ut fortuna fuit mihi secūda, dij cōcepta secundent. Vt numerale est, dicimus secundus illi, & ab illo, teste Seruio in illud. xi. Turnus ego haud ulli ueterū uirtute secundus. Alienus illi & ab illo. Sene. Alienus ambitōi. Cice. Aliena ratiōi nostrę. Idem alibi. Non alienus a Sceuloę studijs, sum tibi obnoxius. i. subiectus uel obligatus, ut sum tibi obnoxius. i. morę gero tibi, in bonū & malū capis, uidero Calepi. multū de hac dictiōe differētē.

REGVLA. VIII. de partitiuis.

Partitiua uolunt genitiuū, ut signa, gradusq̄,
Pronomen, numerus duplex, aduerbia quędā,
Res similis generis, medius gradus atq̄ supremus
Poscunt, ille duas, hic plureis vsq̄ duabus.
Sin minus ista aderūt, medio gradui dato sextū.

Dictiō partitiua (ut signū uniuersale, particulare, & interrogatiuū, gradus positiuus aliquādo & cōparatiuus si inter duo eiūsdē generis, & superlatiuus, si inter plura eiūsdē generis uel naturę fiat cōparatio, omne ferme pronomē, & duplex numerus, ordinalis & cardinalis, & ex dictis quędā aduerbia) postulat genitiuū pluralem nominis non collectiui, uel genitiuū singularē nominis collectiui, alioqui cōparatiuus uolet ablatiuū, ut quisq̄ hominū, aliquis discipulorū, quis uirorū, uter istorū, nigre lanarū, fortior manuū, optimus plębis, doctissimus poetarū, hęc uolucrū, duo istorū, milesimus hominum, maxime omniū. Dictiō partitiua est quę multitudinis partē adiectiue significat, ut quisq̄, nullus &c. genitiuus quem regit exponit per accusatiuū cum p̄positione inter, ut unus istorū. i. inter istos, uel per ablatiuū de, ex, uel in p̄positiōe intercedēte, ut doctissimus istorum, id est de istis, ex istis, uel in istis, ubi in significat inter, & possumus pro genitiuo per p̄positiones loqui in ablatiuo. Sed uide

amus singulatiu casum huius regulę regentia, quę sunt quintuplę
 cia. Primo itaq; signa regunt hunc casum, ut Nemo nostrum, ue
 strum, non nostri, uestri, quia genitiuus hic nõ potest significare pas
 siue, sed argumentabunt dialecticuli, recte dicet nemo percussorum
 murmurauit, at iam satis irrisi, atq; nugatus sum cum nugatoribus.
 Signũ proprie uocat dicitio per se nullius rei significatiua, quę alteri
 adiecta, significatione eius dirigit. Sunt autē signa p̄positiones, & cõ
 iunctiones oēs, multa quoq; aduerbia. Ad propositiuũ nostrũ p̄ti
 nentia sunt triplicia uniuersalia, quę in oratiõe significat aliquid oĩ,
 aut nulli inesse. Hęc negatiua dicuntur, ut nullus, nemo, neuter. Illa af
 firmatiua, ut omnis, quisq; uterq;. Dicuntur etiã distributiua & a q̄
 busdam diuidua. Signum particulare est quod in oratione aliquid
 alicui inesse, uel alicui non inesse significat, ut aliquis, alter. Singula
 re est quod unũ respicit, ut quidã. Interrogatiuũ uel quæsiuũ quo
 interrogamus, ut uter, quis. Inter quę hoc differentię est, quis de plu
 ribus quærit. Vter de duobus solum, ut quis digitorũ, utra manuũ.
 Persi. tamen quis pro duobus posuit. Quis potior iudex purisue
 quis aptior orbis, nec metrũ excusat. Ouid. iij. Meta. de Pyramo &
 Tysbe. Partiq; dedere Oscula quisq; suę, ideo non multũ reprehens
 di debet qui dixit. Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat: et
 alibi eo modo sepius q̄ imitari uelim, Eam differentia habent ex his
 composita, ut quisq; digitorũ, uterq; oculorũ, quę differunt ab qui
 libet, quiuis, uterlibet, uteruis, quia hæc sunt particularia, & signifi
 cant unũ sub optiõne ad cætera. illa sunt distributiua, ideo hęc parti
 cularis est. Quilibet librorũ erit tuus, id est unus erit tuus qui elige
 tur. Hora. Illa & ægeria est, do nomen quodlibet illi. Terẽ. Qui utrã
 uis norit, ambas norit, fatua esset oratio si dixisset, qui utrãq; nouit
 ambas nouit, uoluit nempe dicere qui alteram nouit quæcunq; sit
 ambas norit, adeo sunt similes moribus &c. hic unus Terẽtij locus
 satis reprobatur multorũ stultitiam, sic differunt omnia cumq; , & uis,
 uel libet, quę uerba non sunt in cõpositione, licet uerbi quiddã ole
 ant, ut ubiq; ubiuis &c. Neuter in prosa & (nisi licenter) in carmine
 trissyllabũ de duobus dicit, nullus de pluribus q̄ duobus, & apud
 Comicos, p nõ ponit, ut nullus faciã, fitq; ab nõ, & ullus qd particu
 lare est, nec ponit circa negatione ueluti, nec læsit te ullus. Aut subiũ
 tiue ponit uel interrogatiue, ut si uocet me ullus. Interrogatiue, uo
 cauit me ullus: aliquis autē quisq;, quispiã personã dicunt incertã, q̄
 dam x̄o certã, ideo singulare est, ut bene docet Valla, ex quo hæc et
 quę sequuntur fere sunt excerpta, ut quodã tẽpore nat⁹ sum, aliquo
 moriar, Hierony. tñ pro quidã posuit quidpiã, sed mēdosus forte est

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

codex culpa librariorū, ait Valla, ut foras. inde insert⁹ retro p extra illac in situs post. Eodē modo differūt cōposita aliquo, quodam &c. Aliquādo sit ab aliquis & significat qñq; sed elegātius, p tandē accipimus. Salu. Vt aliqñ pacē q̄ bellū malles, dicimus etiā tandē aliqñ & aliquando tandē pro tandē, probat id late Philol. lib. xxvi. episto. Vtrū est coniunctio, & querit etiā de pluribus si an particula addit. Sene. in libris de ira, hoc interest, utrū quis feruidi sit ingenij, an frigidī, an humidī. Quis. i. aliquis. Omnis in singulari genitiuū huius regulę non capit, sed in plurali tm̄. Pli. Nō oibus animalū sunt oculi, Nemo de hoīe dicit̄ pprie, de alijs improprie. Virgi. Nemo diuū id est diuor; dixit. Serui. ait improprie poni, quia etymon est nec homo. Perot. & post eū Lancilo. reprobant dictū Seruij, quia si nemo ualet nec homo inquit, non diceremus nemo homo. quo pacto tamen poetę historici loquuti sunt. Liui. in. viij. primę dec. Nemo hominū. Teren. in Phor. Hominē calidiore uidi neminē q̄ Phormionem. In eodē actu. Nemo homo est. Cice. ad Serui. Hominē neminē dixit, sed pro Seruij honore certandū est, utpote qui unus omnium quasi maxime probei patrono meo Georgio haloino nobilissimo & doctissimo uiro. recte igit̄ mea quidē sentētia dixit Seruius, & tota Lancilotti cauillatio soluit̄ per regulā Alexādrī utilissimā, ideo a nobis diligēter declarandā in regimine accusatiui. Aequiuales geminis harū si iungit̄ uni Dicitio, pro reliqua tantūmodo debet haberi. nemo per se, id est nullus homo, nemo cum homo solum significat nullus. sic incido puteū, id est cado i puteū. incido in puteū, id est cado, argumētabor ut ipsi, si egredior significaret gradior extra, nō diceremus egredior extra, dicimus aut̄ egredior extra. egredior igitur nō significat extra gradior, assumptio probat̄ per Cice. pro Quintio dicentē. Extra hos cancellos egredi conabor. Optime itaq; sensit Seruius grāmaticus, pculdubio doctissimus. Bene dicimus alius nemo. Teren. in Adelphis. alius nemo respicit nos, & nemo unus. Liui. ij. Neminē unū esse cuius magis opera putet rempubli. restituta. Nemo est cōmune duū. Terē. in Andria. Scio neminē peperisse hic. Ceteri uatū, reliqui sociorū, uniuersalia sunt. Mādamus uniuersis & singulis dicimus, quia differūt hęc &c. nihil eorū quę dicis itelligo, sed substantiuū nihil, ut quātūtat̄ aliud &c. alius sonorū, sic multos filiorum israel &c. Differunt autē alter & alius. Alter em̄ duos respicit. Alius multos, ut alter oculorū, alius digitorū. Est quādo alius pro alter ponitur, & cōtra ut dubitatur, uter excellit Salustius an Liuius & alius aliū preponit. Hic aliter loqui non liceret. ait Valla. alter de pluribus bene dicit̄ ubi cōparatio non est. ait Lancilo. Pulchre dicit̄

mus alius q̄ ac uel atq̄, aliter q̄ secus atq̄, quia secus significat aliē, Alteruter, id est unus aut alter. Homo q̄ dicimus. Hō inuidet alter alteri. Colu. Ne in colluctatione alter alteri noceat. Alter a decimo, id est duodecimus, alter ab undecimo, id est tertiusdecimus. sic colligit Lancilo. Inde alternare. Virgi. Alternatq̄ uices, unus aut alter, id est unus aut duo uel pauci, duos em̄ paucos dixere. Persi. Vel duo uel nemo. Pli. ad Iuliū. Nam ex omnibus qui se nunc philosophos uocant. uix unū aut alterū inuenies, tanta synceritate. unus & alter, id ē duo, ut in epistola Saphus uersus. Vnus et alter erit. Vt dicimus nemo alius, ita nemo quisq̄ pro nullus ali⁹. Sueto. in Calig. Omnes germanico corporis animiq̄ uirtutes, & quātus nemini cuiq̄ contigisse satis constat, Quisquis & quicumq̄ pro eodē accipi solent, ut Quisquis es hoc poteris mecū considere laxo, ait Argus Mercurio id est quicumq̄ es. Quicquid & quodcūq̄ pro eodem non sumūtur, quia quid & cōposita sunt substantiua, quod & cōposita adiectiua, ut quod cœlū, non, quid cœlū, quid pomi, nō quod, diximus quid significare, & elegāter quidē in quo, nihil in nullo. Quintilia. Quid tibi tantū mali feci: quid offendi. Optimum quiq̄, non quodq̄, ne duo adiectiua fungātur, nisi subaudiā substantiū, hoc pacto, reliquit mihi pater multa p̄dia, quorū optimū quodq̄ mihi sublatū est hic subaudit̄ prēdiū, quid ponit̄ pro quare. Plau. in Prologo Amphitriōnis. Haud quisq̄ queret qui siem, aut quid uenerim. Quid, p̄ quomodo male ponit̄ sic, quid scis, quia dicēdū est qui scis, aut quō scis. Differūt quisq̄ & quisquis, quia illud uniuersale est unico uerbo cōtētū, ueluti ditissimus quisq̄ est sup̄bus. i. omnis diues, hoc ὅ significat quicumq̄, & duo petit uerba, quia cū signo uniuersali significat relatiuū, ut quisquis & quicumq̄. i. omnis qui, ut saluabit̄ quisq̄ baptisatus fuerit & crediderit. Iuuēcus ponit̄ quisq̄, p̄ quisq̄ dicens Quisq̄ cupit celsam cœli cōscendere sedē. Tu ne seq̄ris, ut neq̄ eū q̄ pro quisq̄ posuit quisq̄. Nota geminatū interrogatiuū significat id quod ex cūq̄ cōpositū, ut qualisqualis i. qualiscūq̄, ubiubi. i. ubicūq̄. quotquot. i. quocūq̄, ut uterq̄ & c̄. Plau. in Amphitryo. ut ut es factururus, hoc quidē Hercule haud reticebo, Vterq̄ capitur aliter quādo pro uterq̄, ut ait Lanci. Cice. ad Torquatū. Vt uterq̄ uiscerit nō sit mirū futurū. Hic, pprie capit̄. Quinti. Vtracūq̄ linguam dicit & latinā & grēcā. Domitius exponebat siue latinā siue grēcā. Videi mihi nō oīno capi improprie. Itē dicimus qualiscūq̄ & quātuluscūq̄, ut quātulocūq̄ actu apud Sueto. & quantulūcūq̄ apud Quintili. uter de duobus quatinus dicit̄ rustice loquereris sic. uterq̄ nostrū duorū, nisi per significatiōis notā, ut Cice. ad Atticū. Brutus q̄

Ioannis Despauterij Niniuite.

dem utrū de duobus. o rem miserā, dicimus quilibet hominū, & quilibet homo, & quilibet ex hoibus. uterq; Frāciscus & Iulius dicitur raro, nuncq; uterq; ex Frācisco & Iulio. Hęc Lanci. Teren. in Eunu. apud Antiphonē, uterq; pater & mater quasi dedita opa domi erāt Alibi. Vterq; exēpla in te edēt. Varro. Et quoniā noīa multa habemus ab utroq; pecore maiore & minore. Sueto. in Tiberio. Obijt utroq; liberorū supstite Tyberio Drusoq; Neronibus. In claudio. Quē utraq; & cophina, & ligera aliquādo fecerunt. Virgi. Quibus actus uterq; Europe atq; Asię fatis cōcurrerit orbis, nō dici sisse. Cic. ad Lentū. De cōsularibus nemini possum, aut studij, aut officij erga te eē testis. Terē. Nemo est omnīū quē ego nūc magis cuperē. Plau. in Aulu. Vter uestroz; est celerior. i. uestrū, q̄a apud Plau. & plures nostrorū, uestrorū, pro nostrū, uestrū plerūq; ponunt, & dat̄ elegantij. ait Plautinissimus ille Pins. Signa particularia semp sunt affirmatiua, ut aliqui, plerūq;. Negatiua tamē singimus ex uniuersali pcedēte negatiōe in numero impari, ut nōnullus. i. aliquis, ubi nota elegantij regulā. Adiectiuū cū negatiōe pcedēte pulchre pro suo contrario ponit, ut. Nō oīa possumus oēs, quod rustice dicit. aliqui aliq̄ non possumus, nōnulli sic dicūt, ornatius est, q̄ aliqui sic dicūt. non indoctus, p doctus. minus insipies, p sapiēs, oratio non illepida. i. elegans. lepida non multū. i. parū. non parū. i. multū. nō minimū. i. plurimū. non minime doctus. i. doctus. nō nihil. i. aliquid &c. Ceterum si laudare uelis minus uidebit̄ forte homo nō indoctus q̄ homo doctus &c. Vterq; & ambo differūt, siquidē quū utrūq; aliquid fecisse dicimus, & ab hoc, & ab illo separatim id factum intelligimus, ut uterq; sibi domū edificauit, hoc est hic edificauit sibi domū & ille, cū yō ambo dicimus fecisse ab utroq; cōiunctim id factū ostēdimus, ut ambo sibi monumentū cōstituerūt, hoc est hic & ille simul unū sibi cōmune monumentū fecere. Cice. Quorū uterq; suo studio delectatus cōtēpsit alterū. Quinūlia. Cum em uterq; alteri obijciat, palā est utrūq; fecisse. Terē. Vterq; utriq; est cordi. Ambos autē alterum uerberasse, uel ambos uerberasse ambos non recte dicimus, quia significaret̄ ambos, seipos uerberasse, sed ambo se mutuo uerberarūt Augu. Vterq; significat ambos, & tamē singulari sono est, sed significatione duali. nā dixit Virgi. Cōstitit in digitos extemplo arrectus uterq;. duo significati sunt, cum dixit uterq;. cū autē arrectus, noluit exprimere pluralē, ut sit in plurali utriq;, sed hoc interest, quia licet uterq; duo significet, tamen solū duo, utriq; autē duo significat, sed sic ut in singulis multi sint. Si dicas utriq; exercitus duo significo, sed sic ut in singulis turbā intelligi uolo. Hęc quidē distincta sunt, sed itē

authoritate cōfusa. nam cū ait Virgī. Super utraq; quassat tēpora,
confudit. dicere eim debuit super utrūq; tēpus cū de duobus tēpori-
bus loqueret. Hęc Calepi. ex Aurelio Augu. theologo disertissimo.

Si differētia inter quisq; & quis, quilibet &c. non uideat satis pro-
bata, audiat diuus Hierony. dicēs. Adducet ad Aaron uel ad unum
quēlibet filiorū ipsius, quō significabit hic omnē. Taceant igitur et
erubescant zoili me deridere q; in positiōibus (ut loquūtur) meis po-
suerim has nō eē cōtrarias, quilibet librorū erit tuus, quilibet libro-
rum non erit tuus. hoc est inquit barbari, stare in terminis. Quin-
tilia. Periculosum & cum cura intuentū genus, q; si in pponendo
unūquēlibet amiserimus &c. De alter obscuriuscule loquuti su-
mus. Addamus ergo ex Calepi. Alius de duobus dicit, ubi diuersa
concedūtur, ut alia est facies tua, alia mea, alter non est secundus, sed
tertius, ut docet Dona. Terē. in Andria. Sed postq; accessit amās p-
cium pollicens unus & itē alter, nam tres simul aderāt. Et Virgī. Al-
ter ab undecimo, de hoc & pluribus, ut de cōpositis a quis qui &c.
Plura diximus in tertio capite principali nostri operis.

Gradus Comparationis Positiuus.

Secundo regit casum huius regulę gradus cōparationis, sed positi-
uus raro. Plī. Lanarū nigre nullū colorē bibūt. Idē. canū degeneres
caudā sub aluū reflectūt. Idē. paucis auitū. Idē. ut mobiles dētū
stabilent. psalmographos, sicut nouelle oliuarū. i. nouelle oliuę. In
Aristotele corporū simplicia, sic quedā nō cōparata ut quales ouitū
quātū lignorū, sed ut scopulū fugias insolēs uerbū, solus omnium,
unus omnium. i. solus, ornatū est, Philel. pluraliter in epistolis sepe uti-
tur, ut lib. vii. Estis uni omnium cautissimi.

Comparatiuus.

Cōparatiuus gradus genitiuū regit partitiōis, qui resolui potest per
inter, de, ex, in, ut fortior manuū, sed opus est ut fiat cōparatio solū
inter duo, ideo non recte dicitur fortior digitorū, quia superlatiuo
utendum est, qui de pluribus q; duobus dicitur. Debetq; fieri cōpa-
ratio inter ea que eiusdē nature uel generis sunt, quādo x̄o duo dixi
non intellexi duas solū res, sed etiam duas turbas uel partes &c. uelu-
ti uter exercitū est fortior &c. si hęc desint, cōparatiuus reget ablati-
uum, ut doctior illo, doctior illis, quia in lib. lob. more græco genis-
tiuus, p ablatiuo ponit. Neq; sum inferior uestri pro uobis, si partis-
tio eēt uestrū diceret, q̄a nostrū & uestrū partitiue ponunt, nō nri &
uestri, ut maiores nostrū q̄d, p maiores nri, ut sit possessiuū, nollē di-